

# DOPRINOS HAFIZA ALIJA KORÇE OBRAZOVNOM, VJERSKOM I NACIONALNOM ŽIVOTU U ALBANIJI

Azmir JUSUFI  
Prizren, Kosovo  
jusufiazmir@gmail.com



**SAŽETAK:** U radu će biti riječi o hafizu Aliju Korçi, poznatoj личности među Albancima, čiji je doprinos značajan na obrazovnom, naučnom, vjerskom i nacionalnom polju. Rad se bavi njegovim životom i djelatnošću općenito, kao i kratkim podacima o njegovom rođenju, porijeklu i profesionalnom angažmanu. Također, u radu je spomenut doprinos ovog alima buđenju svijesti Albanaca, kako u nacionalnom tako i u vjerskom smislu. Autor rada posebno je tematizirao zasluge Alija Korçe u otvaranju redovnih škola i medrese u Tirani; reformama nastavnog plana i programa u ovoj medresi; prosvjetiteljstvu među Albancima i uticaju na njega; te o ateizmu, komunizmu i boljševizmu koje se počelo širiti među Albancima u njegovo vrijeme.

*Ključne riječi:* hafiz Ali Korça, medresa u Tirani, preporod društva, odgoj i obrazovanje, prosvjetiteljstvo, ateizam, komunizam, boljševizam

## Uvod

Određene okolnosti predstavljaju odlučujući faktor u formiranju istaknutih ličnosti, čiji su uloga i značaj neporecivi, a njihov rad univerzalan. To je zato što oni ispunjavaju praznine i potrebe tako što osjećaju duboko moralnu obavezu u svojim dušama, bez obzira u kojem vremenskom periodu ili historijskoj fazi žive i djeluju.

Ovi elementi se mogu naći u historijskim knjigama svih naroda, čije su stranice prepune važnih ličnosti, koje obilježavaju određenu eru kao: patriote, heroji, kolosi i reformatori. Reformistički duh i

promjena svijesti počinju mentalnom revolucijom pojedinca ili grupe koja pokušava da podigne svijest svoga društva. Ista takva misao trebala bi biti nadahnuta, jer je nadahnuće duhovni pokretač čovjeka, dok se reformatorski duh hrani idejnim, umjetničkim i vjerskim uvjerenjem. Nerijetko biva da reformator bude teolog i vjerski mislilac.

Kao što se priroda preporodi u rano proljeće i donosi živost i život, tako je i Ali Korça cvjetao sa svojim idejama kada je njegovom narodu bio najpotrebniji takav čovjek, upravo u vremenu albanskog preporoda.

## Kratka biografija hafiza Alija Korçe

Hafiz Ali Ilijaz Kadiu (Ahmedi, 2010:119), poznat kao hafiz Ali Korça, preuzeo je prezime prema gradu Korça u kojem je rođen 5. aprila 1873. godine.

Tokom XIX stoljeća ovaj grad je odigrao veoma važnu ulogu u ekonomskom, kulturnom, obrazovnom i književnom životu Albanije. Bila je to povoljna okolnost za budućeg književnika i pokretača albanskog školstva, azbuke, autora knjiga islamskog vjerskog i nacionalnog karaktera na albanskom jeziku, pobornika buđenja nacionalne svijesti među Albancima

koji se suprotstavio stranim propagandama, kako onima koje su dolazile iz stambolske patrijaršije tako i onima od Visoke Porte. (Ahmedi, 2010:25)

Hafiz Ali Korça, kao dijete intelektualne porodice iz Korče, redovno se školovao u najboljim školama tog vremena u Korči (grupa autora, 2011:29), nakon čega je nastavio obrazovanje u najpoznatijem obrazovnom centru u Istanbulu. Poslije okončanog školovanja vratio se u Albaniju da služi rodnoj zemlji i svom narodu, prvenstveno u svom rodnom mjestu, a zatim u Tirani i drugim mjestima sve do svoje smrti u gradu Kavaji. Bio je ličnost sa širokom islamskom, filološkom, historijskom, pravnom, političkom i kulturnom naobrazbom. (Grupa autora, 2011:29)

Hafiz Ali Korça potiče iz ulemanske porodice koja je voljela učenja i nauku, te je stoga i sam nastavio stazom svojih predaka u nauci i znanju.<sup>1</sup> Sin je Ilijaza efendije, također poznate ličnosti u gradu Korči. (Ahmedi, 2010:29)

Njegov djed zvao se Ali, a njegovi preci bili su: Xhafer, Ismail i Osman. Dakle, kako se da vidjeti i iz njegove genealogije, u šest generacija njegovih predaka svi su bili učenjaci i pobožni muslimani. (Bega, 1941:102)

### Doprinos Alija Korče alfabetu albanskog jezika

Hafiz Ali Korça aktivno se bavio pitanjem alfabeta i albanskim školstvom na kongresu u Debaru 23. i 29. jula 1909. godine. Njegova uloga u ovoj skupštini je od historijskog značaja za rješavanje obrazovnih i kulturnih problema jer su njegovi prijedlozi za poboljšanje školstva prihvaćeni u cijelosti. (Grupa autora, 2011:31) Dr. Ismail Ahmedi sasvim s pravom daje veoma važnu ulogu hafiza Alija Korče na kongresu u Debaru, na kojem je bilo preko 300 delegata. Argumentovanim diskusijama hafiza Alija Korče usvojene su dodatne odluke

koje su Kongresu odredile suprotan smjer od onoga koji su njegovi organizatori zagovarali.

Na Kongresu su formirane dvije grupe delegata: ona koja je podržala organizatore Kongresa, dakle, politiku mladih Turaka koja je nastojala da ukine odluke Manastirskog kongresa da se albanski jezik piše latiničnim pismom i da se prihvati samo arapsko pismo za pisanje albanskog jezika. Ova grupa je bila mala. Druga grupa delegata podržala je odluke Manastirskog kongresa da se albanski jezik treba pisati isključivo latinskim alfabetom. (Hysa, 2000:129-130) U ovoj grupi bio je hafiz Ali Korça.

### Otvaranje redovnih škola

U gore spomenutim dodatnim odlukama usvojenim na Kongresu u Debru navodi se da gdje god se govori albanski jezik, potrebno je otvoriti albanske škole. Zahtjev hafiza Alija Korče je bio da se otvaraju i profesionalne škole: redovna škola i fakultet. Za ove prijedloge hafiza Alija bio je veliki broj delegata, što je i prihvaćeno. Pošto su dopunske odluke u cijelosti bile koncipirane idejama hafiza Alija Korče, vijest se proširila i u turskim vladajućim krugovima koji nisu oklijevali da zatraže od organizatora da obustavi rad Kongresa i uhapsi predlagачa dopunskih odluka, hafiza Alija Korču. Međutim, Kongres nije obustavio rad zbog reakcije stanovnika Debara koji su se okupili oko zgrade Kongresa. Također, ni dopunske odluke nisu ukinute, ali su prema hafizu Aliju Korči preduzete strožije mjere u stilu "zategni i popusti", kako bi ga uplašili da se odrekne zahtjeva za korištenje latinice u pisanju albanskog jezika. (Hysa, 2000:130) U tome nisu uspjeli. Njegovi politički i odgojno-obrazovni pogledi na školstvo i obrazovanje su prirodni rezultat Nacionalnog pokreta, koji se u Albaniji osjetio sredinom XIX stoljeća. (Grupa autora, 2011:32)

### Otvaranje medrese u Tirani i obrazovne reforme u njoj

Posljednje stoljeće Osmanlijske države bilo je ispunjeno velikim izazovima koji su uglavnom bili na političkom, obrazovnom i ekonomskom planu. Mektebi i medrese tada nisu imali onaj značaj kakav su nekada imali. Među glavnim uzrocima koji su doveli do propadanja medresa bio je nedostatak reformi obrazovnog procesa u skladu s potrebama države i vremena.

U prošlosti se u medresama, uz religijsko, stjecalo i znanje iz prirodnih nauka. Zbog toga su mnogi nadareni učenici izabirali ovu školu, da pored hodža, postanu i pravi naučnici. U vrijeme dekadence s uklaňanjem svjetovnih predmeta iz nastavnog plana i programa, opao je interes za ove medrese, a kao rezultat toga, mnogi učenici su birali moderne škole. Sve to je dovelo do toga da opadne status medresa i da one ne vrše svoje preuzete funkcije.<sup>2</sup>

U otvorenom pismu koje je hafiz Ali poslao albanskoj ulemi, između ostalog, on kaže: "Ako ne opremimo medrese onako kako treba, i ako imućni muslimani budu štedjeli novca za potrebe ovih medresa, onda moramo znati dobro da se trebamo pozdraviti s ovim medresama, a bez sumnje bi nam tada i muslimanska vjera mogla reći 'al-wadā' (oproštaj)." I još je rekao: "Mi, Albanci, ako ne pripremimo za svako selo po jednog vjerski obrazovnog čovjeka koji će djecu podučavati u duhu potreba vremena, i ako za svaki grad ne budemo izveli po desetak Fahrudina Al-Razija, nećemo moći održati ni vjeru ni državu..." (Grupa autora, 2011:64-69)

Tokom 1918–1924. godine, hafiz Ali Korça je bio na čelu Šerijatskog vijeća u Tirani. Dok je bio na ovoj funkciji, preduzeo je niz važnih aktivnosti, a među prvima

<sup>1</sup> Vidi u: Hoxha, Ibrahim Daut. "Hafiz Ali Korça-Veprimtaria e tij në lëmin e Atdhetarisë dhe Arsim-kulturës

arabe-osmane-persiane", [www.orientalizmi.wordpress.com](http://www.orientalizmi.wordpress.com), 5. preuzeto dana: 10. februara 2018. godine.

<sup>2</sup> Preuzeto s internet stranice: <https://www.islamgjakova.net/artikulli.php?id=560>, dostupno dana: 26.11.2018.

je bilo otvorenje medrese u Tirani, u kojoj je bio i njen prvi učitelj.<sup>3</sup>

Naime, godine 1924., na nivou klasične i teološke gimnazije, s uglavnom albanskim osobljem, osnovana je "Opća medresa Albanske muslimanske zajednice u Tirani". Otvorena je na osnovu odluke br. 105/1 i br. 125/2 Albanske vlade i organizovana je u skladu s članom 60. Statuta Albanske muslimanske zajednice. Prvi koraci medrese u Tirani napravljeni su u posebnim historijskim okolnostima kroz koje je albansko društvo tada prolazilo. Ipak, godine 1931. završeni su radovi na novoj zgradi Opće medrese u Tirani. Ovo je bila dobra vijest za sve Albance. Mehdi Frashëri, jedan od istaknutih albanskih političara i sociologa, rekao je u svom pozdravnom govoru: "Snažan napredak za nas Albance je životna potreba, jer za sirote na ovom svijetu nema milosti. Milost može biti pojedinačna, ali ne i između naroda." (Zekaj, 2007:117)

Hafiz Ali Korça zagovarao je primjenu suvremenih nastavnih planova i programa u svim medresama u Albaniji. Autor reformisanih nastavnih planova za medrese bio je lično on. Napisao je, također, i nekoliko školskih udžbenika za redovnu albansku školu. (Grupa autora, 2011:33)

Jedna od slabih tačaka u medresi, na kojoj je hafiz Ali Korça insistirao, bila je nastava kao i metode učenja arapskog jezika. Ovaj jezik je stoljećima bio jezik civilizacije i most spajanja muslimanskih naroda. Ključ za postizanje klasičnog blaga islamske civilizacije bio je arapski jezik. Međutim, medrese koje su imale obavezu da podučavaju ovom jeziku mlade učenike, nisu obavljale ovu funkciju kako treba. Prema hafizu Aliju Korči, glavni razlog bio je pogrešan način podučavanja arapskog jezika. Uprkos vremenskom trajanju školovanja od deset godina, studenti koji bi maturirali u ovim medresama nisu

uspjivali ovladati arapskim jezikom. To se odrazilo i na druge islamske nauke, jer su na ovom jeziku bile pisane klasične knjige. Tako da muslimani ni u kojoj oblasti nisu napredovali.<sup>4</sup>

Svoje poglede i mišljenja hafiz Ali Korça je iznio na kongresu u Debaru. Među 5 tačaka koje je predložio komisiji, prva i druga tačka odnosile su se na izučavanje albanskog jezika i poboljšanje nastavnog plana i programa u medresama u zemlji. Ove tačke je odbor sa zadovoljstvom prihvatio.

Nekoliko godina kasnije, kada je u Albaniji vladao princ Vidi, hafiz Ali Korça je imenovan za direktora Uprave za obrazovanje u nekim okruzima. S te dužnosti pokušao je otvoriti medresu s posebnim programom, ali su ga religiozni konzervativci spriječili jer to nije bilo u skladu s njihovom metodom nastave. Tokom Prvog svjetskog rata, kada je Albanija bila okupirana od Austro-Ugarske, hafiz Ali Korça je imenovan članom Visokog šerijatskog savjeta kao i povjerenikom za fetve od strane predstavnika Ministarstva inostranih poslova Austro-Ugarske, Avgusta Kralja. Ovu je dužnost obavljao u Skadru, a pored toga, obnašao je dužnost člana Komisije za jezik zajedno s Ndre Mjedom i još nekim osobama. Zamisao o otvaranju medrese hafiz Ali Korça obznanio je ljudima u Skadru koji su je prihvatili. U tu svrhu kupljena je parcela i sakupljeno 1000 korona od 2000 koliko je bilo planirano. Međutim, s porazom Austro-Ugarske, u ratnom periodu, sakupljene korone su izgorjele u zapaljenoj banci.

### Prosvjetiteljstvo i utjecaj na hafiza Alija Korču

Prosvjetiteljstvo, *at-tanwîr*, filozofski je pokret iz XVIII stoljeća koji u sebi sadrži načelo da je svijest glavni faktor u razvoju društava i da su negativna svojstva društva rezultat nepoznavanja ljudske prirode. Ova filozofija

formirana je prije buržoaske rezolucije kao odupiranje vjerskom fanatizmu i slijepoj feudalnoj ideologiji.

Prema mišljenju Immanuela Kanta, "prosvjetiteljstvo oslobađa čovjeka od nesposobnosti funkcionisanja intelekta bez ikakvih spoljnih vodiča. Ova onesposobljenost dolazi od gubitka hrabrosti i insistiranja funkcionisanja intelekta bez vodiča." (Wahba, 1979:176)

Karakteristike prosvjetiteljske filozofije bile su: oslobađanje intelekta i uma od religijskih praznovjerja; oslobađanje intelekta i uma iracionalizma i regresivnih metoda; transfer iz političke tiranije; amoralnost i trajno mučenje u napretku i savršenstvu. S razvojem intelektualnih snaga, smatralo se da će ljudi napredovati do savršenstva.

Filozofija prosvjetiteljstva bila je zasnovana na principu tolerancije i privrženosti. Vjerski i politički fanatizam učinio je ljude nesposobnima u racionalnom aspektu i ometao ih u njihovom razvoju i razumijevanju istine. (Wahba, 1979:177-178)

Nije mali doprinos hafiza Alija Korče na planu prosvjetiteljstva u pogledu otvaranja škola na albanskom jeziku na svim teritorijama na kojima se govori ovaj jezik, naravno, za vrijeme kada Turska nije *de jure*, već je *de facto* zabranjivala albansku školu, posebno tamo gdje je upotrebljavano latinsko pismo. No, hafiz Ali Korça je nastojao da proširi školsku mrežu i reformira je u smislu otvaranja profesionalnih i viših škola, reforme u nastavnim planovima i programima, načina učenja stranih jezika, te obogaćivanja nastavnih planova i programa nereligijskim predmetima.

### Pitanje ateizma, komunizma i boljševizma<sup>5</sup>

Ideja ateizma i poricanja vjere počela je u vrijeme Alija Korče da se pojavljuje u albanskom društvu,

<sup>3</sup> Prema Hajrullahu Koliqiju, Hafiz Ali Korça je u medresi radio do 1949. godine, kada ga je komunistička vlast pritvorila u Kavaju, gdje je i umro 1956.

godine. U medresi je predavao arapski jezik i logiku. (Vidi: grupa autora, 2011:127)

<sup>4</sup> Preuzeto s internet stranice: <https://www.islamgjakova.net/artikulli.php?id=560>, dostupno dana: 26.11.2018.

<sup>5</sup> Više o boljševizmu vidi: Bogdanor, 1987. i Bealey, 1999.

šireći principe materijalizma u školama, udruženjima i organizacijama. (Vidi šire: Basha, 2000:147-148) Među ulemom i hodžama koji su ustali protiv komunističkih ideoloških strujanja iz Evrope, a naročito iz Rusije, posebno se ističe hafiz Ali Korça, koji je bez ikakvog straha i s kategoričkim stajalištem reagovao na pojavu komunizma.

U cilju zaštite islamske vjere od razorne ideologije crvenog komunizma, hafiz Ali Korça je 1925. godine objavio knjigu pod nazivom *Bolshevizma, çkatërrim i njerëzimit (Bolševizam, propast čovječanstva)*. U ovom djelu objavio je nekoliko značajnih stihova, npr.:

“Boljševici se pomiriti neće nikada.  
S dinom Muhammeda.  
Uvijek će za rat otvoreni biti.  
Sve do Dana kijameta.”

(Korça, 1925:10)

Hafiz Ali Korça je bio prepoznatljiv po oštromnosti i zdravom prosuđivanju, originalnim mislima i nevjerovatnim vještinama. Duboko je razumijevao komunistički pokret i upozoravao ljude na njegovu štetnost. Naprimjer, prije nego što bi ukazao na štetu koju komunizam nanosi materijalnom blagostanju, on bi objasnio principe plemenitog Kur’ana o bogatstvu. U tom kontekstu, hafiz Ali Korça spominje kur’anski ajet: “Kada bi Allah umnožio bogatstvo svojim robovima, oni bi prelazili granice.” (Kur’an, Aš-Šura, 27) Iz ovog ajeta se podrazumijeva da je Svevišnji

Gospodar odredio da postoje raznovrsne opskrbe kako bi se nastavljao život na zemlji i kako bi ljudi pomogli jedni drugima; kada bi svi ljudi imali isto bogatstvo, život bi bio onemogućen te stoga svako treba neprestano tragati za nafakom i opskrbom, tako da se točkovi civilizacije kreću naprijed. (Korça, 1925:10-11)

Od nekih negativnih efekata koji su proizašli iz komunističke ideologije, hafiz Ali Korça citira izjavu učenjaka iz Rusije koji je rekao: “Onaj koji vjeruje u veliki kijamet, neka pogleda mali kijamet koji se dogodio u Rusiji i Čehoslovačkoj. Mnogi nedužni ljudi su ubijeni, mnoge džamije i bogomolje su srušene i uništene, mnogi bogataši postali su siromašni, i mnoge ličnosti od poznate elite postali su niski, poniženi i bezvrijedni, zbog primjene socijalizma obojenog komunizmom. Nuhov potop je bio vodom, dok je Marksov potop bio krvlju.” (Korça, 1925:12-13)

Hafiz Ali Korça pokušao je objasniti marksistički komunizam muslimanskim Albancima kako bi shvatili njegovu pravu prirodu kroz izreke njegovih velikih naučnika i istraživača. Naglašavao je kako su komunisti zabranili i poricali sve religije te da su mnoge svećenike i imame žive spalili.

Uz sve to, hafiz Ali Korça je ubrzo postao predmet komunističkog progona, ne samo zato što je bio predstavnik religije, već i zato što se mogao smatrati prvim Albancem koji je osjetio komunističku opasnost i javno osudio njenu ideologiju.

## Zaključak

Univerzalna ličnost, karakter i vrline čovjeka formiraju se u duhu porodičnog obrazovanja, vremenskih i materijalnih uslova, kao i obrazovanja određene osobe. Spomenuti faktori, između ostalog, utjecali su na kompletnu ličnost albanskog istraživača i učenjaka hafiza Alija Korçe. Sav svoj život posvetio je služenju vjeri i domovini, kako bi priskočio u pomoć svom narodu i dao doprinos općem vjerskom obrazovanju Albanaca.

Tokom života borio se znanjem i srcem za bolje sutra albanskog naroda u podizanju vjerske i nacionalne svijesti, vjerujući da će ljudi koji izgube vjeru izgubiti i domovinu.

Hafiz Ali Korça nailazio je na poteškoće u tadašnjem društvenom sistemu i poretku, gotovo sav život bio je pod nadzorom političke elite i ljudi na vlasti. Međutim, nikada nije odustao ili skrenuo s Pravog puta, već je bio uporan u svojoj namjeri i ljubavi prema vjerskim pravilima i tumačenju poruka iz Kur’ana i hadisa Muhammeda, a.s. Ljubavi koju je namjeravao prenijeti na najbolji mogući način, jezikom svog naroda ili, tačnije, metodologijom kojom je vjerske propovijedi tumačio prema društvenim okolnostima.

Nažalost, ličnost hafiza Alija Korçe, čak i dok je bio živ, zasjenjena je i najviše oštećena tokom nasilnog režima komunističke diktature u Albaniji, ozloglašanim sistemom, koji je nastojao iskorijeniti sve religiozno i nacionalno u albanskom narodu.

## Literatura

- Ahmedi, Ismail (2010). *Hafiz Ali Korça – Jeta dhe vepra*. Skoplje: Logos-A.
- Ahmedi, Ismail (2000). “Largpamësia denoncuese për konceptin bolshevik-Hafiz Ali Korça”. *Jehona*, br.5. Tirana.
- Antić, Klaić, Domović (1998). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb.
- Basha, Ali (2000). *Islami në Shqipëri gjatë shekujve*. Tirana.
- Bealey, Frank (1999). *The Blackwell Dictionary of Political Science*. United Kingdom: Oxford.
- Bega, Sadik (1941). “Hafiz Ali Korça, pasqyrë atdhetarizme për brezin e ri”, *Kultura Islame*, godina III, br.3-4. Tirana: Organ muslimanske albanske zajednice.
- Bogdanor, Vernon (1987). *The Blackwell Encyclopedia of Political Institutions*. United Kingdom: Oxford.
- Grupa autora (2011). *Hafiz Ali Korça – 55 vjet pas (1873-1956)*. Međunarodna konferencija. Korça.
- Hoxha, Hajredin (2008). *Doktrinat e tefsirit në trojet shqiptare*. Tetovo: Furkan ISM.
- Hoxha, Ibrahim Daut. “Hafiz Ali Korça-Veprimtaria e tij në lëmin e Atdhetarisë dhe Arsim-kulturës arabe-osmane-persiane”, [www.orientalizmi.wordpress.com](http://www.orientalizmi.wordpress.com), 5. preuzeto dana: 10. februara 2018.
- Hysa, Mahmud (2000). *Alamiada shqiptare 2*. Studije i refleksije. Skoplje.
- Korça, Ali (1925). *Bolshevizma a çkatërrim i njerëzimit*, Tirana: Shtypshkronja Mbrothtësia.
- Korça, Ali (2006). *Bolshevizma*. Vepra 9. Skoplje: Logos-A.

Korça, Ali (2006). *Rubaijjati a katrorët (të Umer Khajjamit)*. Vepra 10. Skopljë: Logos-A.  
 Pajaziti, Ali (2009). *Fjalor i sociologjisë*. Skopljë: Logos-A.

Wahba, Murād (1979). *Al-Mu'ğamu Al-Falsafyyu*. Daru takafatil-ğadidati.  
 Wuthman, Robert (1998). *The Encyclopedia of Politics and Religion*. United Kingdom: Rountledge.

Zekaj, Ramiz (2007). *Zhvillimi i kulturës islame teshqiptarët gjatë shekullit XX*. Tirana: ISHMQL.

## الموجز

حافظ القرآن علي كورتشي (Ali Korçe)

آزمير يوسفى

يتحدث المقال عن حافظ القرآن علي كورتشي (Ali Korçe) وهو شخصية معروفة بين الألبانيين، وله إسهامات كبيرة في المجال التعليمي والعلمي والديني والقومي. ويتناول المقال حياته وأعماله بشكل عام، مع بيانات موجزة عن مولده وأصوله وعمله المهني. كما يذكر المقال إسهام هذا العالم في توعية ضمير الألبانيين قوميًا ودينيًا. ويعالج المقال بشكل خاص فضل علي كورتشي في فتح المدارس النظامية والمدرس الإسلامية في تيرانا؛ وإصلاح المناهج الدراسية في تلك المدرسة الإسلامية؛ والتنوير بين الألبانيين والتأثير فيه؛ وعن الإلحاد والشيوعية والبلشفية التي بدأت تنتشر بين الألبانيين في زمانه.

الكلمات الرئيسية: حافظ القرآن علي كورتشي، المدرسة الإسلامية في تيرانا، نهضة المجتمع، التربية والتعليم، التنوير، الإلحاد، الشيوعية، البلشفية.

## Summary

### CONTRIBUTION OF HAFIZ ALI KORÇA TO EDUCATIONAL, RELIGIOUS AND NATIONAL LIFE OF ALBANIA

Azmir Jusufi

This article will relate about hafiz Ali Korça a renowned figure amongst the Albanians, who made a significant contribution in the fields of education, learning, religion and national identity of Albania. The article discusses his life and works in general, presenting a short biography including his birth, origin and professional engagements. The article also mentions this 'alim's role in raising the national as well as religious awareness amongst the Albanians. The author here particularly stresses Ali Korça's role in opening regular schools and madrasa in Tirana, in reforms of the teaching plan and programme in this madrasa and enlightenment of Albanians in general. The article also discusses atheism, communism and Bolshevism which had started to spread amongst the Albanians in his time.

*Key words:* Hafiz Ali Korça, Madrasa in Tirana, social revival, upbringing, education, enlightenment, atheism, communism, Bolshevism